

A világ legdrágább ingája egy tudós szobájában leng. Ugyanis a híres orosz kémikus és fizikusnak, *Mendelejev*-nek egyik kísérletéhez nagy fajsúlyú anyagból készült ingára lett volna szüksége. Mivel a tudósoknak Oroszországban sincs sok heverő tőkéjük, még ha *Mendelejev* is az illető, az orosz pénzügyminiszterhez fordult tehát az agg tudós, hogy adjon neki a kutatásaihoz egy aranyból készült ingát. A miniszter adott is egyet — kölesön, mindössze azt kötötte ki, hogy az inga a szent-pétervári állami pénzverőben készüljön és használat után sértetlenül szállítsák is oda vissza. Ez az inga *hatvanötezer* rubelt ér.

FEJTÖRŐ.

Földrajzi kérdés:

Melyik az a sziget, mely Venezuela közelében van és amely Hollandia birtoka? 1499-ben *Ojeda* fedezte fel. (Grósz Pál.)

Számítási kérdés:

Egy vállalathoz A adja az összeg $\frac{1}{2}$ -ét, B az $\frac{1}{3}$ -át és C a maradékot. Az évi nyereség 5400 K. volt: mennyit kap ebből arányosan mindegyik?

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 április 23.

27. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Algebrai kérdés: 6 óz, 14 nyúl, 8 róka, 5 vadász. — *Irodalomtörténeti kérdés:* A mondai elem: A prágai kaland és a sírbrálás. — *Képrejtvény:* Béke-térés kulesa az örömmek.

Helyesen fejtették meg: Barta Pál, Nagy István, Pollák Jenő, Csasz Károly, Vetrő Béla, Bartha Zsolt, Fölföldy Sándor, Recht Károly, ifj. Issekutz Aurél, Kempfner Gyula, A. Csorba Tivadar, Simkó Oszkár, Hlatky István, Veres László, *Steinschneider Frigyes*, Kalisch fivérek, Mattanovich Csaba, Ungár Sándor, Grósz Pál, Knöpfner Zoltán, Bogyay Ernő, Günther Tivadar, Kuzma Gusztáv, Hanke Géza, Schletter Ödön, Lieskó Andor, Markbreit Imre, Ferderber Artur, Kun Oszkár, Kelen László, Báthory Gábor, Schveitzer Oszkár, Bazilly Mihály, Halász testvérek, Török István, Paunecz István.

A kitűzött könyvjutalmat (*Gaal Mózes*: Virág Palkó) *Steinschneider Frigyes* főgimn. II. o. t., budapesti előfizetőnk (Damjanich-utca 33. sz., II. 16.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. D. Résztvevő soraiért fogadjja igaz köszönetünket. Isten rendelésében meg kell nyugodnunk. — **F. Gy.** (Budapest). Lope de Vega vonatkozó kérdésére legközelebb adjuk meg a választ. A *Copperfield* Dávid két-három hét múlva befejeződik. Jó izlésére vall, hogy tetszését annyira megnyerte. Szerkesztőnk is fog hosszabb elbeszélést írni, de hogy mit, egyelőre nem árulhatjuk el. — **Ballada.** Nem sikerült. Nagyon komor és hétköznapi történet, melybe mesterségesen kevert némi

homályosságot. A ballada-költés nem tartozik a legkönnyebb mesterségek közé. — **Vizsgálatot tevő.** Folyamodnia kell az illetőnek a vallás és közoktatási miniszterhez, különösen hangsúlyozni kell, hogy miért kívánja most letenni a vizsgálatot. Meg fogja engedni s a fővárosi középiskolák egyikéhez fogja utasítani. — **Regényolvasó.** 1. Annak a regénynek a címe: «A tenger munkásai». 2. Nem tartjuk kívánatosnak, mert még tömördek olyan mű van, melyet előbb kell elolvasnia. — **H. D.** Csak fordítgasson szorgalmasan, a stílus fejlesztésének ez a leghelyesebb módja. — **M. D.** (Pozsony). Szerkesztőnk június folyamán el fog abba a szép városba látogatni, melyhez őt igen kedves emlékek fűzik. — **T-r** (Cegléd). A mintarajziskola és rajztanárképző intézet (Budapest, Andrassy-út 71.) szerves kapcsolatban vannak egymással. A növendékek felvételének közös feltételei: a) a betöltött 16. év, b) ép látóérzék, c) megfelelő gyakorlatosság a szabadkézi rajzban, aminek kellő foka külön főveléti vizsgálat útján igazolandó. Aki rajztanár akar lenni, annak középiskolai érettségi bizonyítványra van szüksége, aki rajztanító lesz, annak elemi iskolai tanítói oklevelet kell felmutatnia. — **G. P.** (Nagyvárad). Rejtényeid közül a legtöbb bevált. Küldj földrajzi és történeti kérdéseket. — **S. O.** (Érsekújvár). Bekötési táblák csak az egész évfolyamhoz, vagyis mindkét félévhez együtt kaphatók. Az ára 1 kor. 60 fillér. — **B. F.** (Szombathely) és **T. Gy.** (Cegléd). Kérdéseitkre jövő számunkban felelünk. — **K. D.** (Eger). Olyan cikk nem jelent meg lapunkban. — **P. J.** (Kossuthfalva). Azoknak a számoknak 2 kor. 40 fillér az áruk. — **H. T.** (Budapest). Azt hisszük, hogy kérésteket a kiadóhivatal már teljesítette. — **Sch. A.** (Budapest). A szerencse istennőjének szeszélyeit senki sem veheti rossz néven. Légy csak türelmes és rólad sem fog megfélemlkezni. — **K. L.** (Nagykálló). 1. Még három számon át tart. 2. Borchgrevink is járt arra s ő hatolt be legtovább; olyan helyeken járt, hol még előtte senki. Borchgrevink utazásáról különben lapunk két ízben is megemlékezett. — **K. O.** (Léva). Amerika felfedezésének igen sok hatása volt Európára s általában az óvilágra. Csak egy-kettőt említettünk: a kivándorlást, miáltal Európa a sokat retteggett túlnépesedéstől megszabadult, a másik pedig a világkereskedelem igazi kezdete. A történelem könyvében különben sok más adatot is találhat.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA.

AZ ÚJ HAZÁBAN.

REGÉNY.

Fordította ZIGÁNY ÁRPÁD.

Egyedül jogositott magyar képes kiadás.

65 KÉPPLEL.

Ára füzve 3 K 20 f. Vászonnkötésben 4 K 50 f.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... ... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

A FELTÁMADÁS ÜNNEPÉN.

A templomokban zúgnak a harangok, az emberek, akik tegnap még a kenyérért való harcot vívták: megpihennek.

Feltámadás ünnepe van.

Tavaszi nap ontja sugarait, új erőre kap a természet, feltámadt a föld is, hogy a téli dermedtség után virágos ruhát öltson magára és ünnepeljen.

Eltűnődve nézem, mély megilletődés szállja meg szívemet; régi emlékek ébrednek fel a szívemben, emlékei a gyermekkoromnak, mely mind gyakrabban visszaveti fényét, minél inkább távolodom tőle, annál többször ígéz meg.

Ha pedig a szívet megsebzí az élet, vigasztalást nem ad az okoskodás, vigasztalást csak a hit adhat.

A Golgothát-járó isten-ember felséges, nagy alakja áll előttem s áll minden szenvedő ember előtt. A türelem és megalázkodás, a szenvedés és megnyugvás, az önfeláldozás és szeretet örök, dicső példája áll a mai napon az egész világ előtt, áll ragyogó fényben, megdicsőülve, híva és buzdítva.

Azok, akik járják a tövises utat, forduljanak hozzá, mert a törrel átvert szívből kibugyogó vér léssen a forrás, melyből a szenvedőknek kell meríteniök. A feltámadás nagy gondolata millióknak millióknak évezredek óta a balzsama e földi életben. Enélkül a gondolat nélkül sivár, pusztaság és örömtelen az élet. A feltámadás gondolata táplálja a küzdők szívét, élesíti a kitartást, teszi acélossá az akaratot. Ez példázza az erények és erőnek diadalát, a gőgnek és elbizakodottságnak megaláztatását, ez irányítja elménket nagy dolgokra, nemes célokra, melyekhez tövisekkel ra-

kott út vezet, de csak a kishitű riad vissza a tövisektől, a bizakodó lélek merészen neki vág, tűr, szenved, küzd, remél, míg szíve utolsó dobban.

Szűk és gyarló az emberélet, pillanat a mértéke, múlandóság a jellege, de ezt az életet jól kell betöltenünk, tartalmassá kell tennünk, a szív és elme alkotásaival kell benépesítenünk; a szívből sarjadjon ki az embeszeretnek a virága, az elme munkálkodjék nemes hévvel nagy célokért, tekintetünk lebegejen a magasban, s látva az isten-ember keresztségét, a milliók sanyarú küzdelmét: találja meg a jót a rosszban is, türelmében meg ne fogyatkozzék, hitében ne inogjon, s amely napon valamely jót cselekedett: azt a napot állítsa ellenébe a szomorúsággal és csalódással teljes napoknak: bizony-bizony mondom, hamarabb elmúlik tőle a keserű pohár.

Ó, a feltámadás nagy gondolatának fénye és melege vagyon, mely lehat a sirok sötétségébe s azt megvilágítja. Lepattan a zár, megnyílnak a koporsók fedelei s a halottak ismét élökké válnak, hogy számot adjanak földi sáfárkodásukról. Ezt a fényt és ezt a meleget kell a mai napon éreznie minden halandó embernek, hogy bölcsébbé váljék, hogy türelmesebb és kitartóbb legyen, hogy életét hasznosabbá tegye.

Fürödjék meg a lélek ebben a fényben és melegben; áradozzon a szív és nemesüljön a szívnek minden érzése! A *jónak* diadalát hirdeti a feltámadás, a *rossznak* halálát; az *eszmé* és megdicsőítési azokat, akik ezért az eszméért évezredek át küzdöttek; a *szeretet* diadalát jelenti a feltámadás, s a gyűlöletnek, önzésnek halálát.

Szeretet, türelem, hit és béke költözzék e napon szívetekbe, emberek! *Gaal Mózes.*

DOLGOZATJAVÍTÁS.

Egy kis deák dolgozatát javítom.
«Önéletrajzot» irattam vele.
Előszavában őszintén bevallja:
Bizony, sokat főtt rajta a feje.

Alá-aláhúzó csekély hibákat,
Az i fölébe pontokat rakok.
S kipettyegetve a fehér barázdán
Ragyognak így pirosuló csillagok.

S amint tovább-tovább visz röpke szárnyán
A kis deák beszédes bánata:
Ritkúlnak a pirosuló tintapettyék,
És hangosabb lesz a betűk szava:

«Apám sikkasztott s elszökött . . . Anyámra
Hét apró gyermek gondja rászakadt.
Az emberek nem álltak szóba velünk,
El is temettek, mint halottakat.

Anyám, szegény, átkozta azt az órát,
Melyben apámmal esküt esküdt.
És kezdtük újra koldús életünket
Leirhatatlan szenvedés között.

Tanulni vágytam, mert tanulni oly szép!
De nem segített rajtam irgalom!
Ez esztendő utolsó drága évem . . .
Jövőre már — hej, másutt folytatom!

Kérem, tanár úr, hogyha összevissza
Dülöngnek füzetemben a sorok:
Ne tessék érte nagyon haragudni,
Mert fáj a szívem . . . könnyem is csorog . . .»

— Hosszan merengek a sötét betűkön,
Szememre fátyolt bánat könnyje fest.
Aztán lehajtva homlokom kezemre,
Sóhajtván írom be a nagy *Jeles*-t.

Oldh Gábor.

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 4

A tereken hatalmas templomok állanak, melyek közül a legszebbek: a régi bizánci stílusban épült Szent-György-templom és a Vítus-templom, mely csúcsos tornyaival és kúpulájával Prága egyik legszebb ékessége. De ki győzné mind elszámolni a *Czerninek*, *Lobkoviczok*, *Nostliczok*,

Windischgrätzek, *Rohanok* és *Waldsteinok* palotáit, a köz- és magánépületek nagy sorát, a nyilvános kerteket, a magán-parkokat, meg a sok történelmi érdekű emléket, műtárgyat, ami e templomok, nyilvános- és magán-épületek belsejében idő folytán felhalmozódott. És sajátos ellentétül a város ódon külsejéhez, benne modern, mozgalmas nagyvárosias élet zajlik.

Csehország fejlett ipara, kereskedése itt csoportosul. Itt hullámszik át a város egyik részéből a másikba a Moldava ódivatú, ékes hidjain az a

PRÁGA.

nagy forgalom, mely széthordja ez ipar és e kereskedés tárgyait a világ minden részébe.

Csehországnak már akkor nagy nevezetességei voltak fürdői, melyekben a nyári időszakban összecsoportosultak Európa minden részéből a vagyonosabb szenvedők. E fürdőkben egy kis társaság keretében ott mozgott kicsinyben Európa összes művelt társadalmá. Aki e nemzetközi fürdők közönségét megismerte, az megismerte kicsinyben egész Európa társadalmát.

Reguly Csehországban szerzett tapasztalatait nagyon hiányosoknak érezte volna, ha idejét s a kínáló alkalmat elmulasztotta volna, hogy e rendkívül érdekes fürdői életet megismerje,

azért Prágából postakocsin egyenesen Karlsbadba utazott. Itt csakhamar összehozta a véletlen egy fiatal német gimnáziumi tanárral. Ketten együtt bolyongtak Karlsbad vendégei között. Egymással kicserélték gondolataikat. Amit nem látott meg az egyiknek a szeme, észrevette azt a másiké. Úgy találták, hogy sokkal előnyösebb mindkettőjükre nézve, ha Csehország többi fürdőit együtt járják be.

A német tanár azt indítványozta, hogy ezt az oldal-kirándulást ne kocsin, hanem gyalog tegyék meg. A postakocsiban nyári időben kiállhatatlan a meleg, aztán az ember nem is állhat meg ott és addig, ahol akar, hanem hozzá kell szabnia a menetrendhez.

Ő egy kissé jártas a botanikában s ha lát az út szélén nyilani egy ritkább virágot, hát leszakítja az iskola herbariuma számára; Reguly meg ért egy kissé az ásványtanhoz, meg aztán a geológiai alakulatok sem egészen ismeretlenek előtte, hát útközben figyelje meg azokat. De ami ennél is fontosabb: hátha hallanak valami érdekes régi német dalt az arató leányok ajakáról, amint mellettök elmennek az országúton, vagy az útszéli korcsmákban valamelyik jókedvű *Wanderbursch* (vándorló legény) ajakáról. Ezt aztán ő majd leírja naplókönyvében, mert hiszen az ilyenekben lüktet a nép igazi, hamisítatlan lelke.

Ha néhány ilyen dalt, vagy mesét gyűjthetne, milyen nagy lenne öröme egykori egyetemi tanárának, kinek átadná, hogy közölje a szerkesztésében megjelenő *«Német népköltészeti adalékok tára»*-ban. Reguly is leírhatná ezeket.

Hátha van bennök valami olyan vonatkozás, mely meg van esetleg ama népköltészeti termékekben is, melyek bizonyára nagyrészt már megjelentek valamelyik magyar egyetemi tanár *«Magyar népköltési tára»*-ban.

Reguly nem szólt semmit, mert nem akarta elárulni, hogy hazájában se ilyen népköltési gyűjtemény nincs, sem pedig olyan egyetemi tanár, ki az ilyesmire még csak gondolna is. — A német tanár beszédének e része azonban megragadta lelkét. Érezte, hogy ez most valami olyast idézett fel abban, mi révedező akarátának támasztó pontjául kezd ajánlkozni.

Gyalog ment tehát új ismerősével Franzens-

brunnba, onnan Egerbe és innen a már Bajorországban fekvő Alexanderbadba. Alexanderbadból pedig a Fichtelen és az Érchegegyesen át vissza Csehországba Teplitzbe és Teplitzből Teschenbe, hol útitársa tőle elválk és visszatér hazájába.

Amint Teschen utcáin magára maradván járkált, egyszerre egy régi tanuló társával *Oszovenski*-vel találkozott. — Oszovenski elmondta, hogy időközben a gyógyszerészi pályára lépett és jelenleg a berlini egyetemen kémiai

A KOLOZSVÁRY TESTVÉREK SZENT-GYÖRGY SZOBRA PRÁGÁBAN.

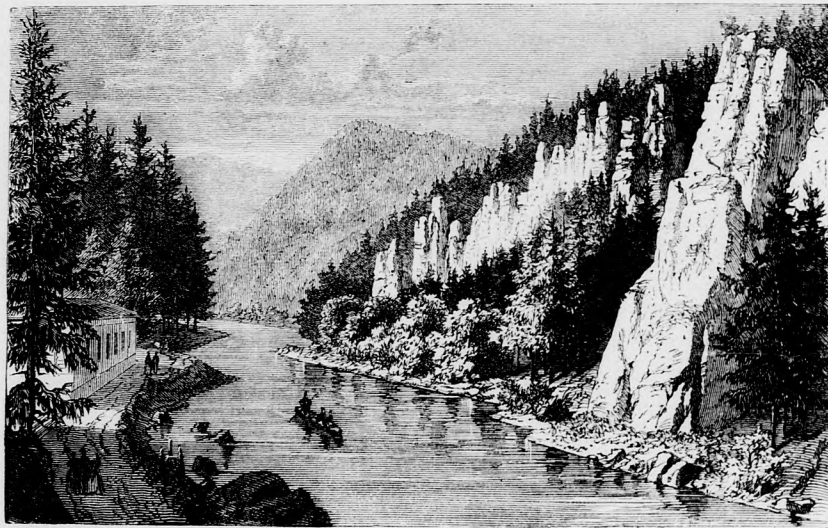
tanul. Most szünidő lévén, Csehországba rándult, hogy egy kissé szórakozzék, meg tapasztaljon is. Miután Reguly is elmondta a maga utazásának történetét, Reguly lakására tértek, hol elbeszélgettek az édes hazáról, búsan emlegetve annak a külföldhöz képest való nagy hátramaradottságát.

Miután küszöbön volt az új tanév, Oszovenski másnap búcsút vett tőle, de megígértette vele, hogy Teplitztől Drezdáig vele fog a hajón utazni s hogy Berlinben az ő vendége fog lenni.

Szászország fővárosa, Drezda, akkor is egyike volt Németország legszebb városainak. Az Elba mindkét partján gyönyörű völgyben fekszik. Az

Elbán szép ívezetű hidak vezetnek az egyik városrészből a másikba és pompás, széles utcák húzódnak végig az egyes városrészekben.

A Schloss-See, Prager-Wiener-Landhaus-Pirnaische Strasse egymással vetenednek szépségben. Az utcákat szépségben aligha felül nem múlják a közterek, melyek közül az Altmark, a Schlossplatz, a Theaterplatz, a Pirnaer és a Georgsplatz tűnnek ki leginkább. Ez utcák és terek tele vannak pompás középületekkel és magánpalotákkal, amelyekben tömérdek műkincs van összehalmozva. Csak magában a királyi palotában több és értékesebb műkincs volt, mint az időben egész Magyarországon. De általában

KARLSBAD VIDÉKE.

is Drezda ez időben műkincsekben a németalföld leggazdagabb városa volt s így méltán megérdemelte a német Firenze nevet, melyet Herder adott neki.

Reni Guido, Caracci, Poussin, Rembrandt, Bendemann s mások művei díszesítik a királyi várkapolna falait; képtárai, múzeumi pedig tömve vannak a legnagyobb festők műveivel.

De sajátságos, hogy Regulyra e város nem tett kedvező hatást. Hamburgból szüleinek legálább azt írta, hogy Drezdában csalódott, hogy neki úgy tetszik, mintha Drezda uzsoráskodnék műkincseivel.

(Folyt. köv.)

... De nép, ha teng csupán s nem lelkesül,
Nem teng sokáig, mert megsemmisül.

Arany László.

A FALI ÓRA.

Halkan ketyeg a fali óra; nagy, lapos korongban végződő ingája méltóságosan leng jobbra-balra; méri az időt. Súly lóg előtte a láncon, az lassan, észrevétlenül esik lefelé. Ha a súly leér az óraszekrény fenekére, az inga még egyet-kettőt leng, aztán megáll, a mutató is megáll odafent és mutatja, hogy hány órakerék ért le a súly az óraszekrény fenekére.

Az óra belsejében sok apró fogaskereket látnunk, amelyek közül kilóg a hosszúszerű inga. Vizsgáljuk meg egy kicsit a szerkezetét, nézzük meg mozgásának az okait. A mozgása okát ke-

resve végül erőre fogunk bukanni, mely nem lesz egyéb, mint a föld vonzóereje. Az embereknek sikerült összeállítani egy ilyen furfangos szerkezetet, amellyel kihasználják a föld vonzóerejét arra, hogy mérje nekik az időt. Mert az óra ezt az erőt használja a mozgásra egyedül s ha minden egyéb erő működése egy szempillantás alatt eltűnnék a földről, csak az egyetlen nehézség maradna meg, az órák a nagy világmozgásban háborítatlanul járnának tovább.

A föld vonzóereje csak egy fajta hatást tud okozni. «Lefelé», azaz a föld felé rántja a tárgyakat. És a tárgyak ennek a legrövidebb úton engedelmessé válnak. A lejtőn legurított golyó egyenes vonalban szalad a lejtő alá s ha valahol közben a lejtőn lyukat találna, azon keresztül rögtön egyenesen, azaz a föld felszínére merő-

leges irányban, a legrövidebb úton sietne a föld felé. Ugyanezt teszi a fali óra ingája meg a súlya is. Tudjuk, hogy megindításakor a fali óra ingáját ki kell mozdítani. A kimozdított ingát vonzza a föld; egészen, mindentől nem eshetik le, mert fönt egy kis tengelyen meg van erősítve, de mikor kimozdítom, a tányérja magasabban áll, mint nyugalomban; a föld vonzása tehát érvényesül és lehúzza az inga tányérját, amennyire a felfüggesztési pont engedi, azaz az inga visszaleng a nyugalmi helyzetbe; de míg lengett, mozgás-energiát szerzett s ez a nyugalmi helyzeten túl a másik oldalra felfelé mozgatja addig, míg csak a földnek ellenkező vonzása ezt le nem rontja s vissza nem húzza az ingát a nyugalmi helyzetbe, mialatt újból, de már kevesebb mozgás-energiát szerez. Így az inga csakhamar megállna. Hogy ez meg ne történjék, segítségül adjuk az ingához a súlyt s azt egy fogaskerék tengelyére felcsavart lánca függesztjük. A fogaskerék fölött kétágú kampó van, annak a közepéről lóg le az inga szára. Ha az inga balra lendül, akkor a kis kampó a fogaskerék egy jobboldali fogába kapaszkodik és ha az inga jobbra leng, akkor a kampó a fogaskerék baloldali fogába kapaszkodik. Újabb lengésnél már más fog kerül a kis kampó útjába, mert a fogaskerék tengelyén levő súlyt a föld lefelé vonzza, ez az eséssel a súly fordít egyet a kis fogaskereken, de sokat nem fordíthat, csak egy fognyit, mert az inga ugyancsak a föld vonzása folytán visszaleng s belekapaszkodik a fogaskerék következő fogába és ez így megy tovább. Az inga nem állhat meg, mert a súly mozgatja, a súly nem eshet le egyszerre, mert az inga szüntelenül akadályozza.

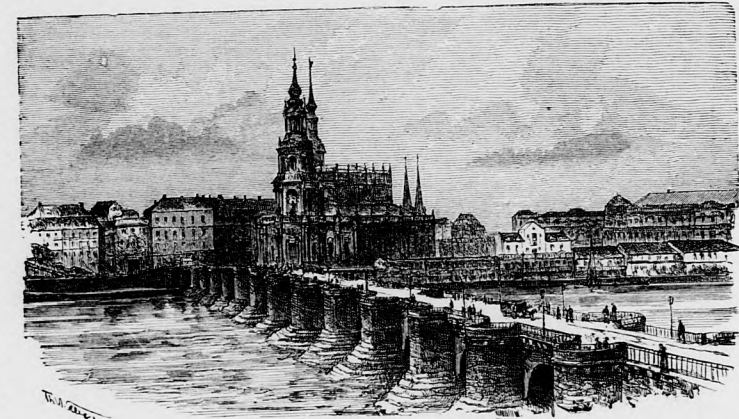
Az ilyen kis szerkezet már méri az időt, csak éppen nem a nap 24-ed részét, az órát mutatja. Hanem ki lehet számítani, hogy micsoda újabb kis fogaskerekek kellenek még bele, amiket a mutatóval összekötve azok már úgy mozognak, hogy az órákat meg a perceket mutassák. Nekünk most csak az volt a célunk, hogy belássuk, miszerint a fali óra szerkezete egy erőt, a föld vonzóerejét használja ki az időmérésre.

Dienes Pál.

Új amerikai nagyvárosok.

Észak-Amerikáról, jobban mondva az Egyesült-Államokról mondja a németeknek egyik nagy földrajz-írója, hogy az a földkerekségnek egyik legesodálatosabb vidéke. Sehol a világon az emberi művelődés oly rohamosan nem hódított tért mint itt és egy népe sincs a világnak, amely oly rövid idő alatt olyan nagy alkotásokat mutathat fel, mint az amerikai angol, a yankee. És mégis az Egyesült-Államoknak nagy részére maguk az amerikaiak azt mondják, hogy az csak *lesz*, hogy ott csak ezután kezdődik meg az igazi tevékenység, az élet.

Harminc évvel ezelőtt az Egyesült-Államoknak északnyugat felé Csikagó volt az utolsó

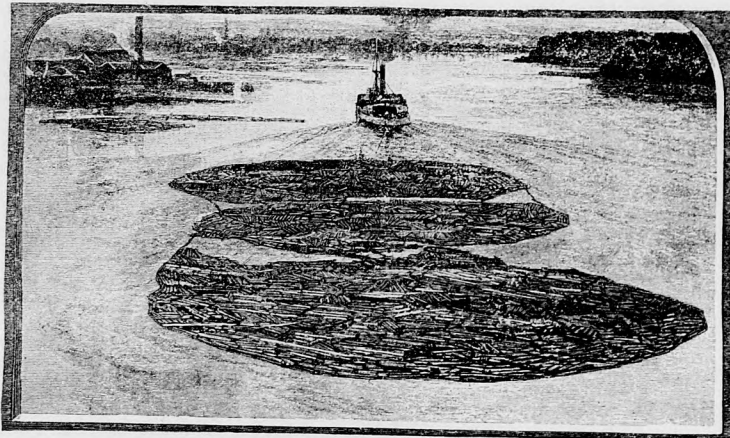
DREZDA.

nagyvárosa. Itt haladt át a Pacific-vasút, erre bonyolódott le a vasúti forgalom nyugat, kelet és dél felé, innen indultak ki a hajók, amelyek a nagy tavakon és a Szent-Lőrinc folyón át a tengerre mentek. Az amerikai mérnökök ugyanis az Erie- és Ontario-tó között már a Niagara megkerülésével csatornát építettek. Így lett Csikagó a gabonakereskedelem, fa- és húsipar és az amerikai nagy állatvásárok középpontja. Időközben kiépült azonban az északi Pacific-vasút, a két Dakota, Montana, Idaho, Minnesota államok végtelen steppéi művelés alá kerültek. Rögtön erre rá ott, ahol ez a vasút a Mississippi folyón áthalad, hirtelen két nagyváros keletkezett: *Minneapolis* és *St.-Paul*, amelyeknek lakossága együttvéve ma már megközelíti az ötszázezeret. A kereskedelem, amely azelőtt kizárólag Csikagót illette, most nagyrészen ide terelődött és az óriás mennyiségű gabonát, ame-

lyet az újabb időben az említett államok termelnek, innen a Missisippin Új-Orleansba szállították.

Alighogy azonban Minneapolis kereskedelmi és ipari központtá lett, egy harmadik város keletkezett Minnesota államban, amely alig tizenöt év alatt hihetetlen nagyra nőtt: *Duluth*. A neve még majdnem ismeretlen, de Amerikában oly nagy jövőt jósolnak neki, hogy a yankeek szerint húsz év múlva Amerikának három *igazi* városa lesz: New-York, Csikagó és Duluth.

Ha a térképet kezünkbe vesszük, könnyen megtalálhatjuk. Duluth a Felső-tó nyugati végén fekszik, szóval körülbelül hasonló helyzetben, mint Csikagó a Michigan-tó déli végén. Mikor 1883-ban az északi Pacific-vasutat megnyitották,

ÓRIÁS TUTAJ A NAGY TAVAKON.

Duluth és testvérvárosa: Superior két nyomorult kis telep volt. Néhány faház állt a tóparton, intelligenciáját a csikagói fakereskedő cégek ügynökei képezték, akik itt rakatták hajóra a Minnesotából és Dakotából származó óriási fenyőfákat. Az amerikaiak azonban hamar felismerték a két hely kitűnő fekvését. Az Egyesült-Államok északi részének ez a természetes kikötője a nagy tavakon, szakadatlan vízi úton lehet innen mindent a tengerre szállítani és viszont minden ipari terméket, amelyekre az északi államoknak szükségük van, vízen ide hozni. Ez pedig a vasúti szállítás költségeinél összehasonlíthatatlanul olcsóbb.

Ez a közvetítő kereskedelem volt Duluth és Superior hirtelen fejlődésének titka. A nyolcvanas évek végén a két város hirtelen fejlődni kezdett, mire számos csikagói cég ide is költözött. Óriás kikötők, dokkok épültek és rövid idő

alatt kilence irányban indultak már ki innen vasútvonalak. Kikötője oly nagy, hogy benne valóságos óceánjáró hajók megfordulhatnak, amelyek 5000—8000 tonna tartalommal bírnak. Az észak-amerikai nagy tavakat ugyanis nem szabad az európai tavakkal, például a Balatonnal vagy Garda-tóval összehasonlítani. Ez az öt tó valóságos édesvízi beltenger. Medencéjük a föld édesvízeinek egy ötödrészét tartalmazza és maga a Felső-tó akkora, mint Magyarország egy negyedrészre. Lefolyásuk, a Szent-Lőrinc folyó pedig elég széles arra, hogy rajta a tengeri hajók is feljöjjenek.

Mindezek a kedvező körülmények nem idézték volna elő Duluthnak és Superiornak mai bámúlatos fejlődését, ha az ipar egyik legfontosabb tényezője, a vasérc nem játszott volna közre. 1893-ban ugyanis Duluthtól 200 kilométernyire északra felfedezték a világ eddig legnagyobb vasérctelepeit, amelyek Carnegie, Rockefeller és Hill amerikai milliárdosok birtokában vannak. Ez megadta a két város ipari fejlődésének is az alapját.

Hogy milyen bámúlatos e két város fejlődése, legjobban Hesse-Warlegg földrajz-írónak egy közleményéből láthatjuk, aki az idén februárban, tizenkét évvel első utá-

zása után ismét megfordult Duluthban. Ezúttal a következőket írta róla:

«Hogy Amerika csakugyan a csodák hazája, legjobban Duluthnak a fejlődése mutatja. Mikor kényelmes hálókosiban egy éjjeli utazás után oda megérkeztem, alig akartam hinni szemeimnek! A szegényes kis telep helyén egy kétszáz-ezer lakossal bíró nagyváros emelkedett és Superior is, amelyről tizenkét éve még azt sem tudták, hogy fenmarad-e, vagy el fog-e pusztulni, ötvenezer lakosú nagyvárossá fejlődött, amelynek hajóforgalma Triesztét meghaladja. Egy óriási szállodában szálltam meg, amely Csikagónak is becsületére vált volna. Köröskörül igazi nagyvárosi élet: üzleti vállalatok, áruárak, bankok, távolabb az előkelő városrész, árnyas körúttakkal, melyek közül az egyik *tizenkét* kilométer hosszú. Mindenféle villamosok száguldanak, a város északi részét pedig,

amely egy hegyen fekszik, több sikló köti össze az alsó-várossal. Egyes siklók felvonógépei oly nagyok, hogy egész bérkocsikat, omnibuszokat képesek felvinni a magasba.

A kikötő körül számtalan gépgyár, olvasztó kemence, fűrészmalom épült, a gabonaraktárak pedig már ma a legnagyobbak az egész világon. A város építésmódja, kiterjedése pedig máris olyan, hogy egy millió lakos befogadására elegendő. Amerikában óriási arányokkal dolgoznak minden tekintetben.

Hasonló kép várt rám Superiorban is. A régi fatelep helyén, illetőleg helye körül, ma már három város is van: West-, Old- és South-Superior, melyeknek kiterjedése együttvéve száz négyszögkilométer. Igaz, hogy a város nagyrésze még nincs beépítve, de ez így tapasztalható Amerikában minden új nagyváros keletkezésénél. Bizonyos, hogy Superiorra és Duluthra fényes jövő vár.»

Meglátjuk, hogy valóra válnak-e ezek a jóslások. Amerikában semmi sem lehetetlen. Meglehet, hogy tíz év múlva az egybeolvadt Duluth és Superior olyan nagyváros lesz, amely talán Csikagót is túlszárnyalja és egyik legnagyobb piaca lesz a világkereskedelemnek. Ezt azonban csak a jövő fogja megmutatni. A lakosok szorgalma, kitartása, semmiféle munkától való meg nem hátrálása, úgy látszik, hamarost igazat fog adni az éppenséggel nem ábrándos jövőmondóknak. — i.

MÁTÉ, A HIÉNA.

A kollégium életéből.

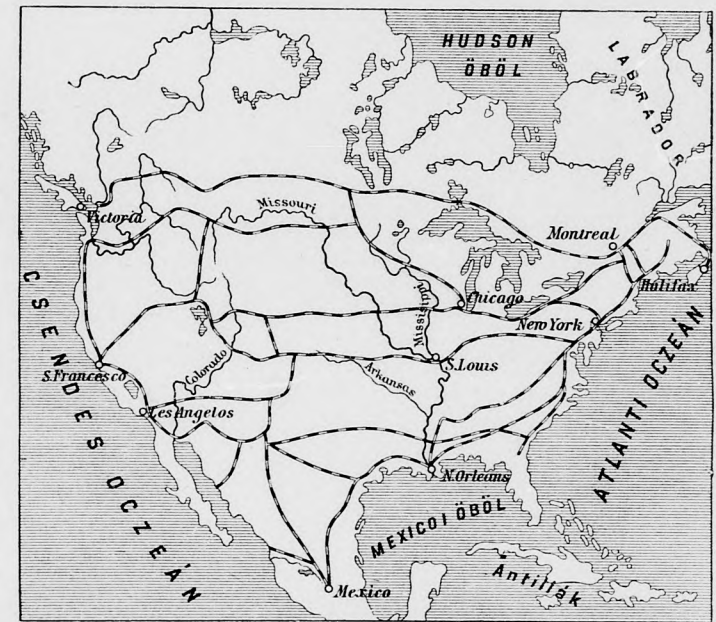
Hiszen csak meg lehetne valahogy lenni ebben a nagy házban, aminek kollégium a neve. Ott van mindjárt a nagy lépcsőház, milyen remekül lehet az oszlopok és szobrok közt búvócskát játszani! Pompás multság az is, hogy az ember a lépcsőn a rács külső oldalán kapaszkodjék fel a harmadik emeletre s onnan a síma karfán fejfelé lefelé csússzon le a földszintig. A hosszú, sötét folyosókon nagy élvezettel lehet négyes fogattal robogni. Úgy zúg tőle az egész

épület, mint az orgona. S az sem utolsó gyönyörűség ám: kiugrálni a tanterem ablakából az utcára.

Ha az a Máté nem volna!

Máté, a pedellus, a hiéna. Olyan füle van, mint a hiúznak; olyan szeme, mint a macskának s olyan szíve, mint a hiénának. A sötétben is úgy ismeri a diákot, mint a macska a fiát. S nincs irgalom, kegyelem; még tán önmagát is feladja az igazgató úrnak, ha tetten kapja valami rendetlenkedésnél.

S a Nagytiszteletű és Tekintetes Tanári Kar úgy hisz neki, hogy az valóságos csoda. Az

AZ ÉSZAKAMERIKAI PACIFIC VASUTAK.

igazgató úr úgy reá szól a szegény emberre, mikor hevet-havat összehord a maga védelmére, hogy a vér is megfagy az ereken:

— Nem igaz, hazudsz!

Mért nem kiált arra a hiéna Mátéra? Ha én ilyen kis fiú létemre tudok hazudni, hát ő hogyné tudna? Ha ő azt mondja: Így volt! Én meg azt mondom: Nem úgy volt! — miért volt úgy, ahogy ő mondja?

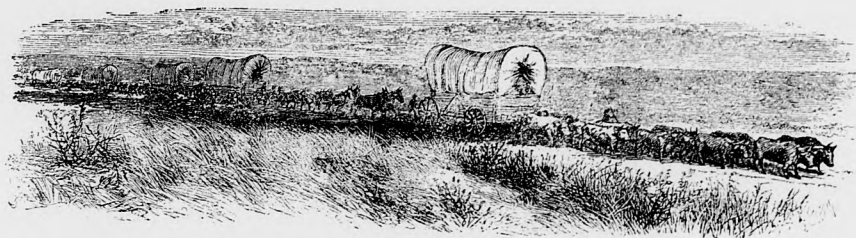
Akire Máté rátette a kezét, annak jaj volt! Annak jobb lett volna nem születni; arra nem várt irgalom sem földön, sem égen. Azt ő bejelentette az igazgató úrnak, s ez egyértelmű volt az örök-ítélettel. Azt a hiéna Mátét nem lehetett megengesztelni se szivarral, se itókával, se pénzzel. Szentirmay egy egész forintot

nyomott a markába s mi lett belőle? Az, hogy az a hiéna Máté odaadta az igazgató úrnak és Aladár kapott érte hét esztendőre való szidást meg három pálcát, amit Máté pedellus fizetett ki neki. S ráadásul az igazgató úr, mindenek inté-sére Máténak adta a tallért is, amit pedig mi is el tudtunk volna csemegézni a kapúsarki kofánál.

Így rontja az igazgató úr azt a hiéna Mátét. Hát persze, hogy nem hallgat el, az ajándéktól megszelídítve, ha ügyis megkapja a szegény diák keserves filléreit!

Hanem aztán az is szent, hogy nekünk is volt magunkhoz való eszünk s Máté gazda ugyan soha egy kutya vasat se vágott zsebre a Szent-irmay pénzéből. A mienkből addig se, mert nekünk magunknak sem volt.

Mitőlünk csak szívből fakadó gyűlölet volt az ő osztályrésze. Hiszen ez természetes dolog.

UTAZÁS A PRERIREKEN A VASÚTÉPÍTÉSEK ELŐTT.

A kis diákok legnagyobb ellensége ezen a görbe világon a pedellus.

Egyszer — ha jól emlékszem — három kis diáknak nagyon nagy melege volt a földrajz-óra alatt. Fáztak ők a Bucesd, Negoj havas csúcoktól is, mert nem igen volt tele neveikkel a kis koponyájuk, de még jobban fáztak attól a szörnyű melegtől, ami rájuk várt. Máté rendetlenkedésen kapta őket s megígérte, hogy bejelenti az igazgató úrnak.

A földrajz-óra utolsó volt délután. Míg a többiek mozgolódva, suttogva várták a esengést s szívből imádkoztak, hogy a térkép előtt izzadó pajtásuk húzza ki óra végéig a nyögést, — ők nagyobb dolgon törték a fejüket. Hej, ha a falon át lehetne szökni, vagy a kulcslyukon! — hogy Máté, a hiéna, aki képzeletükben már az ajtó előtt várta őket, ne találja rájuk az idé-zéssel.

Bizony nem volt szabadulás. Az öreg Wázó kidöcögött s a kifelé tóduló diáksereg között megjelent a Máté pedellus magas, száraz alakja

lelőgő tatárhajúsával s vitte rapportra a három fiút, minden tiltakozásuk ellenére.

A sötét folyosó legsötétebb zugában nyílik a földkerekség legeslegiszonytatóbb szobájának ajtaja. Itt az igazgatói iroda. Ide terelgeti be Máté vasvesszővel a bünösöket. S bizony nagyobb itt a meleg, mint a pokol tornácában.

Az igazgató úr, ki régi szabású ember s az ősi bot-rendszer híve, a diáknevelésben nem akar az új pedagógiai elveknek hódolni. Recsegős szavával így pattogatja szokásos kiáltását:

— Hát te silány, neveletlen gyerek, te!

S olyan alapos regulákat osztogat, hogy azokat hetekig sem felejtí el a jóra oktatótt nebuló háta.

Máté ilyenkor érthetetlenül közönyös arccal áll, mint illik az iskolai tudós-rend örének. Lelőgő bajusza egyszer sem mozdúl meg, piros

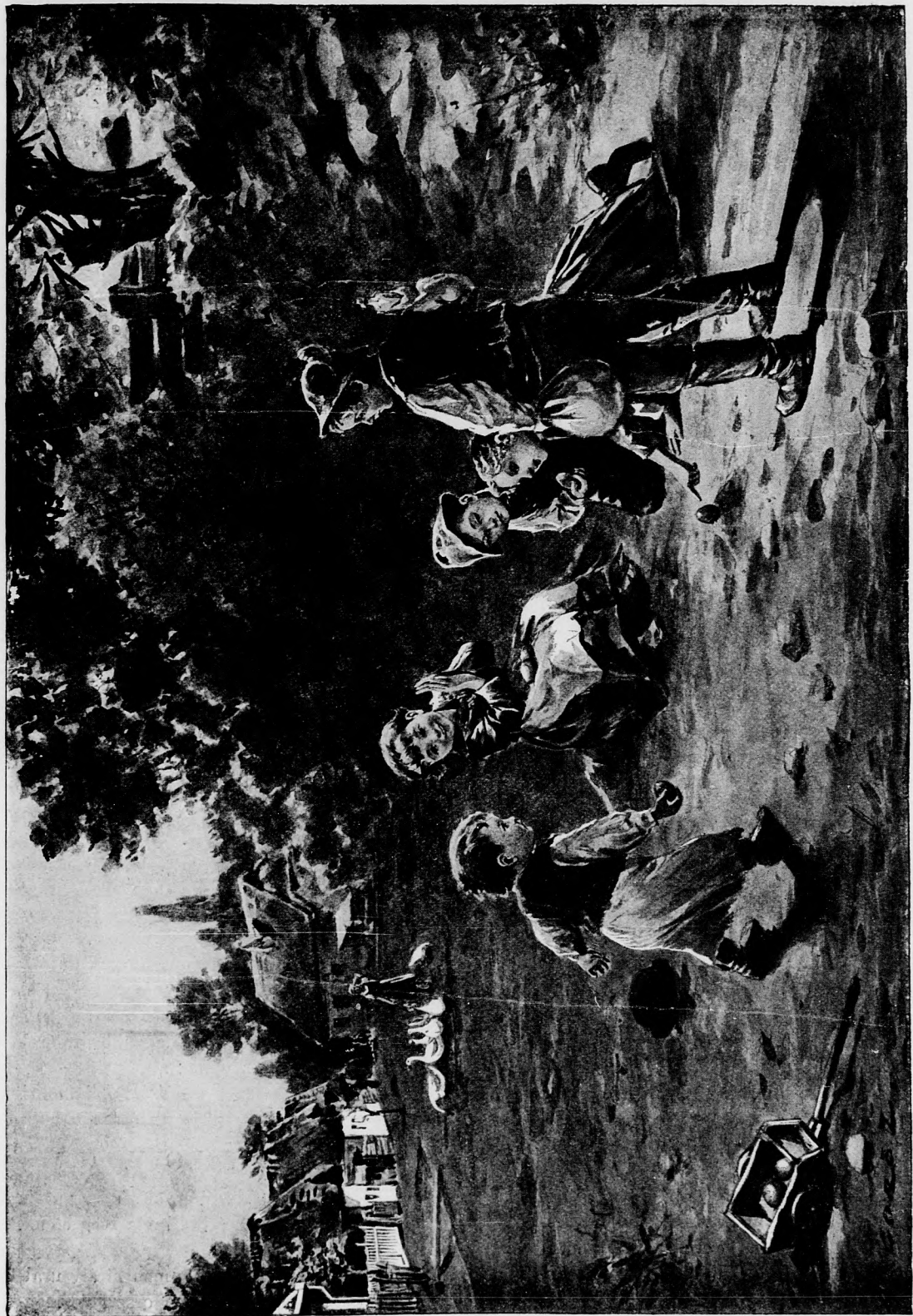
arcélén nem csillog a káröröm. Pedig de sokszor vissza-visszalesnek rá a fiúk gyűlölködve, vajjon kacag-e rajtuk a rettenetes hiéna?

Máté pedig csak áll. És kék szeme kicsillog barna, dús szemöldöke alól. Ritkán keresi fel a sárgaföldig leszidott fiút, hanem kinéz az ablakon a napsütötte falombokra, melyeken száz-ezernyi veréb csiripel, vigan, pajkoskodva. Az igazgató úr nagy bosszúságára. Hiszen, ha azokat is bejelenthetné Máté!

Az ítéletosztás befejeződött.

Az aktus utolsó pontja jött. Az igazgató úrnak volt egy ősi szokása, az, hogy bocsanatot kéretett a bünössel s elsoroltatta velük névszerint, hogy azokat a hibákat, melyekben most leledzenek, nem fogják többet elkövetni.

Van ebben valami meleg, családias; valami atyai vonás... Az igazgató úr még a forradalomkor szívta magába tanári elveit az akkori öreg professzorok példájából s egy egész századdal útjába állott a kollégium tanügyi fejlődésének.

HUSVÉTI ÖNTŐZÉS. — GORÓ LAJOS RAJZA.

A fiúk megtört szívvel és sirástól elfúlt torokkal rebegték:

— . . . tessék megbocsátani, nem fogok többet a lépesőn csúszkálni, se az ablakon kiugrálni, se a szobrok palástja mögé bújni . . .

— No, most megjegygezzétek, hogy mit fogadtatok! De ha még egyszer elibém kerülsz, akasztó-fáralaló gaz kölyke, felnégyellek mind a hármatokat! Máté! Kísérje ki kend őket!

A fiúk sírva s némi bűnbánó hangulattól áthatva botlottak ki az ajtón s Máté pedellus csendes, méla arccal lépett ki utánuk a folyosóra. A fiúk a sötét folyosón ököllet letörülték könnyüket. Máté csendesen szólt utánuk:

— Nem jó rendetlenkedni, mivelhogy a rendetlenkedés nem illedelmes a deákhoz.

Máté önálló stílust fejlesztett ki a pedellusi hivatal kedvéért.

A fiúk most nem nevettek a furcsa beszédén, hanem minden bánatuk dühre fordult és ezt kiáltották vissza neki, de fojtott hangon:

— Maga az oka! Minek adott fel?!

Máté megdöbbsent. Őt nem szokás lemagázni. Hanem azért csak behúzta az előszoba ajtót, hogy be ne hallatszik a hang a nagytiszteletű igazgató úrhoz. Lehajította fejét csendesen, gondolkozva. Melléből valami fuldokló, nehéz köhögés tört fel s ezt mondta egyszerű hangon, de körülményes szóval:

— Az pedig nékem tisztém lévén.

A fiúk most már kacagtak. Szabó Lenci, a legvásottabb, számárfület mutatott neki. Arra mind megjéjdt s kereket oldott, úgy szaladtak el a folyosón, mint a csikók.

Az igazgató úr meghallotta a lábdobogást a kongó folyosón, s mikor Máté tűnődő aggodalommal ment vissza, rákiáltott:

— Máté! Ki nyargalász ott a folyosón, mint egy ménes?!

— Csak én köhögven, nagytiszteletű igazgató úr.

Az igazgató úr alighanem megsejtette, hogy mit akar leplezni Máté. Dörmögve hányt-vetett a papírjai közt:

— A semmiháziak! — morogta.

— Mind csintalan a gyerek, hát még a deák, nagytiszteletű igazgató úr! — felelt rá Máté.

Az a Máté! A hiéna . . .

A három diák meg ezalatt Máté elleni dühükben a kollégium legkietlenebb zugába futott, az oratorium elé a második emelet sarkába, ahol soha senki se jár s ott tanácskoztak, hogy

boszúlják meg magukat a hiénán, aki azóta újra feladta őket.

Nem is sok tanácskozás kellett hozzá. Megállapodtak, sőt három ujjakat feltartva meg esküdtek mindenre, ami szent, hogy mihelyt nagy emberek lesznek, vagy legalább is az érettségi vizsgát leteszik, meg fogják Mátét pokrócozni! Ami úgy történik, hogy a sötétben pokrócot vetnek a nyakába s látatlanul istenesen elverik.

Szerették volna ezt a nagyfontosságú szerződést vérükkel megírni. Azt is szívesen vették volna, ha valami vén ördög jön, hogy megírja a kötelezvényüket. Szívesen adták volna a vérüket tentául. De ördög, hiába, nem jelent meg a láthatáron. Persze, nem bolond, hogy az istenháza környékére jöjjön, ott csak ilyen ördögös fiúk mernek az esteli homályban ördögi boszútveret kovácsolni.

Vége se szakadt volna a nagy tanácskozásnak, ha az udvaron meg nem szólal a konviktus esengetyűje. A feltámadás harsonájára nem ugyan hamarabb talpra a halottak, mint erre a hangra a lustálkodó, éhes diákok.

A mi három titkosunk is lerohant a lépesőn. De vacsora alatt ott ült arcukon a rejtelmes ború, az igazgató úr előtti sirásnak és a zordon szerződés tudatának rejtélyes hatása.

Vacsora után még egy záradékot csináltak szerződésüknek: Ha Máté nem jelenti fel őket, akkor megkegyelmeznek neki.

És Máté nem jelentette fel.

És ők megkegyelmeztek . . .

. . . Istenem, de régen is volt! Valami csodás napsütötte világ lármás zsvivájából maradt meg emlékemben az egész szerződés híre, az igazgató úr méltóságos alakja, a csiripelő verebekkel rakott ákácok, az oratorium titokzatos tája, a vérszerződés lelkes boszúszomja s az egész világ leghatalmasabb ura, akinél még a professzorok se látszottak akkor nagyobb uraknak előttem: Az a Máté! A hiéna! . . .

Móricz Zsigmond.

A HANGYABOLY.

Nagy Sándor még kis fiú volt, mikor apja Fülöp Aristotelest, jó barátját, hívta meg élénk, okos kis fia mellé nevelőül.

Fülöp már akkor, mint hatalmas király uralkodott Macedoniában és messze országok meghódoltak neki.

A kis fiú büszkén és önérzetesen szólt apja hatalmáról, hódításairól és Macedóniát a leg-híresebb országnak képzelte.

Mikor Stageirában új palotát építtetett Fülöp fiának és Aristotelesnak, Sándor boldogan nézte a szép új oszlopsorokat, a gyönyörű díszítéseket és azt hitte, hogy ennél szebbet még nem épített senki.

A mint éppen sétálgatott Aristoteleszel azt kérdezte bölcs nevelőjétől:

— Úgy-e Aristoteles, apánk és népünk híre felhatott már az Istenek fülébe? Úgy-e nincs bölcsebben vezetett állam, mint a miénk? E palotánál szebbet nem találunk az egész földön? Este, ha Szelene leküldi ezüst sugarait a földre, láthat-e gyönyörűbbet, mint a mi márványoszlopaink? És úgy-e, ha a csillagokról istenek nézének le a földre, ők is bámulnák a mi virágzó országunkat? . . .

Aristoteles nem felelt semmit, hanem elvezette Sándort az egyik útra, hol hangyabolyt talált.

— Nézd — mondá a kis fiúnak — milyen szorgalmasan futkosnak itt a hangyák ki-be és hoznak földet, fűszálakat, szalmát és építgetik szerényen a házukat.

— Milyen nagyszerű épület ez!

— Figyeld csak meg ezeket a szorgalmas kis állatokat. Mindegyiknek fontos dolga van, amelyet el kell végezni. Ezek itt az őrt álló katonák és jaj annak a bogárnak, ki háborúskodik velük. Azok ottan kimennek, édes nedvet gyűjteni a növényekből, amelyekkel a kis magzatokat táplálják. Emitt egy egész sereg állt össze és ügyesen elhengerget egy kis fapálcát, mely útjukban van. Amott az apró kis dolgozók, kiviszik a bábokat a napra sütkérezni. Az ottan, veszedelemben látja az ő bábját és ni, már hí társat, hogy vigyék máshová.

— Lásd, ez is egy kis állam itt, egy ország és vajjon a tied lesz-e olyan pontos, rendszerű, mint ez?

Vajjon ez apró állatoknak e nagy épülete nem bámulatosabb-e, mint a mi palotánk? . . .

És az istenek látnak-e és bámulnak-e bennünk? . . .

Nézd, mi emberek, egyet rálépünk és összerombolhatjuk a hangyáknak e kis világát.

Vajjon nemcsak a mi Macedoniánk, hanem az egész földünk is van-e akkora, mint ez a kis hangyaboly azon isteni erők szemében, kik a kristály-szférák mozgását, a csillagok forgását indítják?

Ha ott fön, messze a magasságban istenek néznek alá ránk, akkor a mi országunk semmi, csak egy kis rög és mi emberek, a leghatalmasabb királyok is porszemek vagyunk csak, semmi egyebek.

Sándor szívébe véste mesterének szavait; és ha szolgálai ezentúl egekig magasztalták apja hatalmát és isteninek mondták a kis királyfit és a világuurainak nevezték őket, akkor Sándor csak arra a kis hangyabolyra gondolt és nem bizakodott el.

Thirring Gusztávné.

COPPERFIELD DÁVID

ÉLETE ÉS VISZONTAGSÁGAI.

Irta Dickens Károly.

39

Az ifjúság számára átdolgozta Mikes Lajos.

Szegény kis feleségem, úgy elszontyolodott, amikor azt gondolta, hogy bosszankodni fogok és olyan jókedvű lett, amikor azt látta, hogy nem bosszankodom, hogy kedvetlenségem, amelyet magamba fojtottam, csakhamar megszűnt s nagyon boldogan töltöttük el az estét. Dóra karjával a székre támaszkodott, míg Traddles meg én iddogálva beszélgettünk, és minduntalan azt sügta a fülemben, milyen szép tölem, hogy nem vagyok kegyetlen, dörmögő, vén medve. — Később teát csinált a számunkra és olyan kedves látvány volt, amint ott tett-vett, mintha baba teás edényekkel foglalatzkodott volna, hogy az innivaló minőségével nem is nagyon törődtem. Később Dóra gitár mellett énekelt, s én nekem úgy tetszett, mintha a mátkaságunk és a házasságunk kedves álom lett volna csak, s az este, mikor először hallgattam a hangját, még el sem múlt volna.

Amikor Traddles elment, s én kikisérven őt, visszaneztem megint a nappaliba, a feleségem odatolta a székét szorosan az enyém mellé és mellém ült.

— Úgy sajnálom — szólt. — Megpróbálsz majd tanítani, Doady?

— Először magamnak kell tanulnom, Dóra, válaszoltam. — Éppen olyan tudatlan vagyok, mint te, szívecském.

— Ah! Csakhogy te tudsz tanulni — felelt Dóra — és te okos, nagyon okos férfi vagy!

— Bolond beszéd, egérem! — szóltam.

— Bárcsak — kezdte hosszú hallgatás után újra a feleségem — bárcsak falura mehettem volna egy egész évre, és együtt lehettem volna ott Ágnessel!

A kezét a vállamra kulcsolta, az állat pedig a kezére támasztotta s kék szeme nyugodtan pillantott bele az enyembe.

— Miért? — kérdeztem.

— Azt hiszem, Ágnes tökéletesebbé tehetett volna engemet, s azt hiszem, hogy ő tőle sokat tanulhattam volna — szólt Dóra.

— Mindent a maga idején, drágám! Ne felejtse el, hogy Ágnesnek már évek óta nagyon sok gondja van az édes atyjával. Már akkor is, amikor egész csepp gyermekleány volt csak, ugyanaz az Ágnes volt ő, akinek most ismerjük — szoltam.

— Megtennéd-e, hogy olyan néven nevezd, aminőn én szeretném? — kérdezte Dóra, anélkül, hogy megmozdult volna.

— Mi az a név? — kérdeztem mosolyogva.

— Együgyű egy név — felelt Dóra egy pillanatra a fürtjeit rázogatva. — Gyerekasszony! Nevetve kérdeztem gyerekasszonykamtól, mi csoda szeszély juttatta eszébe azt a kívánságát,

Nem sok idő múlva ezután az este után, Dóra közölte velem, hogy nemsokára nagyszerű kis háziasszonnyá akar lenni. Néha esténként, amikor otthon voltam és dolgoztam, mert most már meglehetősen sokat irtam, s kezdtem kissé ismeretessé lenni, mint író, letettem a tollamat és elnéztem a gyermekasszonykám, amint mindenáron jó asszonnyá igyekezett válni. Először is előhozta az óriási számadókönyvet s nagyot sóhajtván letette az asztalra. Azután megparancsolta Jipnek, hogy feküdjék tüstént az asztal alá és Jip, ha szófogadó kedvében volt, engedelmessékedett is. Ezután kezébe vette Dóra a tollat s elkezdett írni és szórszálat találni a tollban. Erre

NAGYON BOLDOGAN TÖLTÖTTÜK AZ ESTÉT.

hogy így nevezem? Anélkül, hogy mozdult volna, hacsak annyiban nem, hogy karom, amellyel átölelve tartottam, még közelebb hozzátta kék szemét az enyémhez, így felelt:

— Nem azt akarom mondani, kis bolondom, hogy Dóra helyett ezen a néven szólíts; csak azt, hogy így gondolj rám. Ha haragudni akarsz rám, mondd, hogy — «hiszen ő az én gyerekasszonykám csak!» Ha nagyon csalódlod bennem, mondd, hogy «hiszen régóta tudtam, hogy gyerekasszony lesz csak belőle!» Ha azt tapasztalod, hogy nem vagyok olyan, amilyen szeretnék lenni, s amilyen — azt hiszem — soha nem is lehetek, mondd, hogy «még mindig szeret engem az én bolondos, kis gyerekasszonykám!» — Mert igazán szeretlek ám!

Dóra kívánsága mély hatást tett rám.

másik tollat vett elő és rájött, hogy ez a toll meg fecskenedez. Majd megint újabb tollat vett elő, elkezdett írni, s halkan így szolt: — Ó, ez a toll serceg és zavarni fogja Doadyt! És ekkor abbahagyta az egész gonosz munkát és féltette a számadókönyvet, miután előbb úgy tett, mintha agyon akarná csapni vele Jipet.

Nagyon sokat kellett dolgoznom és volt gondom is elég; de ami gondom volt, magamba zártam. Ma már távolról sem vagyok bizonyos benne, vajjon helyes volt-e, hogy így cselekedtem az én kedves gyermekasszonykámnak a kedvéért. Vizsgálom a keblemet s titkait, amennyiben tudomásom van rólok, tartózkodás nélkül rábizom e lapokra. Bizonyos, hogy helyet talált a szívemben az a régi boldogtalan érzés, mintha elvesztettem volna valamit, vagy hiájával volnék

valaminek; de nem annyira, hogy megkeserítette volna az életemet. Olykor-olykor futólag úgy éreztem, mintha az lett volna a vágyam, bárcsak tanácsadóm volna a feleségem; bárcsak szilárdabb jelleme és nagyobb akaratereje volna, hogy támaszom lehessen és javíthasson; bárcsak meg volna áldva azzal a hatalommal, hogy kitölthesse azt az űrt, amely mintha valahogyan körülvelt volna. De úgy éreztem, hogy ez menyeyi tökéletessége volna a boldogságnak, amelyre halandó ember hiába vágyódik; amely itt a földön soha el nem érhető.

Valósággal gyerekférj voltam, ami éveim számát illeti. Más fájdalmak, más érzelmek nemesítő befolyását nem ismertem, csak azokét, amelyekről e lapokon megemlékeztem.

Így történt, hogy én hordtam életem terhet és gondjait, s nem volt társam, akivel megoszthattam volna. Ami háztartásunk hebehurgyaságát illeti, nagyjában továbbra is úgy éltünk, mint kezdetben; de én beleletörődtem a dolgokba s örömmel láttam, hogy Dóra csak elvéve nyughatatlankodott. A maga régi gyerekes módján vígan élt és jókedvűen, engem gyöngéden szeretett, s régi, apró kedvteléseit boldoggá tették őt.

Így telt el az életünk. Dóra épp úgy ragaszkodott a nénémhez, mint hozzám, s gyakran mesélt neki arról az időről, mikor attól félt, hogy a néném «zsörtölődő, vén néneke». A néném soha senkihez sem volt a világon rendszerebben engedékeny. Jipnek a kedvében járt, bár Jip sohasem fogadta szívesen a kedveskedését; elhallgatta nap-nap után a gitárt, bár azt hittem, nem kedvelte a zenét; bámulatos távolságokra el-elsétált gyalog, hogy meglepetés gyanánt megvegyen mindenféle apróságot, amit Dóra — ahogy a nénémnek sikerült tőle kitudnia — megkívánt; s nem jött át úgy hozzánk soha a kerten keresztül, hogy — ha Dórát nem látta mindjárt — a lépcső alján el ne kiáltotta volna magát olyan hangon, amely vígan csegett az egész házban:

— Hol a Kis Virág?

XXXVI.

Anélkül, hogy hírlapírói kötelességeimet elhanyagoltam volna, fokozott szorgalommal dolgoztam a könyvemen is. Nemsokára meg is jelent és nagy sikert aratott. A fülembé zúgó dicséret nem kábított el, bár az elismerés nagyon jól esett, s bár bizonyára jobb véleménnyel voltam a munkámról, mint bárki más. De az emberi természetet megfigyelve azt találtam, hogy az, aki jogosan hisz önmagában, soha sem hivalkodik mások előtt azért, hogy azok is higgyenek benne. S ez oknál fogva a magam becsüléséből megőriztem a szerénységemet és mennél jobban magasztaltak, annál jobban igyekeztem a magasztalást megérdemelni.

Nem szándékom ez elbeszélésben, amely minden egyéb lényeges szempontból önéletrajzom-

nak tekinthető, költői műveim történetére is kiterjeszkedni. Megírtam őket és álljanak helyt öknemükért. Ha alkalomadtán mégis szóba hozom őket, azért teszem csak, mert szerepet játszottak fejlődésemben.

Mivel ekkor már több oknál fogva megerősödött bennem az a meggyőződés, hogy a természet és a sors írónak teremtett, teljes bizalommal éltem írói hivatásomnak. E meggyőződés nélkül nem folytattam volna írói működésemet, hanem tetterőmmel más cél szolgálatába szegődtem volna. Arra törekedtem volna, hogy felfedezem, micsoda hivatásra szánt sorsom és a természet s azután föltétlenül arra szenteltem volna életemet és semmi másra.

Oly eredményesen folytattam írói működésemet a hírlapnál és egyébütt, hogy újabb sikerem folytán okkal határoztam el magamat arra, hogy faképnél hagyom az unalmas parlamenti vitákat. Énnél fogva egy szép estén utólszor jegyeztem a parlamenti dudások nótáit, s azóta se hallottam többé egy hangjukat sem.

Most arról az időről írok, mikor körülbelül másfél esztendeje voltam már feleséges ember. A legkülönbözőbb kísérletezések után elhatároztam, hogy ki fogom művelni Dórának a lelkét. Valahányszor Dóra nagyon gyermekes volt, noha sokkal szívesebben jártam volna a kedvében, komolyságot erőltettem magamra — és kihoztam a sodrából őt is, meg magamat is. Arról beszélgettem vele, ami az én gondolataimat foglalkoztatta. Fölolvastam neki Shakespeare-t — és rettenetesen kifárasztottam őt. Arra szoktattam magamat, hogy mintha csak véletlenül tenném, hasznos felvilágosításokkal vagy gyakorlati tanácsokkal lássam el; s Dóra, mikor az életbölcseleg egy-egy ilyen törmelékét kipattantottam, úgy megriadt, mintha röppentyűket eregettem volna. Bármily alkalomszerűen és természetesen igyekeztem is kis feleségem lelkét kiművelni, azt kellett tapasztalnom, hogy ösztönszerűen mindig megérezte mit akarok és azonnal a leggonoszabb sejtelmek martaléka lett. A kiművelés munkája nagyon lassan haladt.

Hónapokon át állhatatosan megmaradtam szándékom mellett, mert ebből az átmeneti állapotból folyton a jövőbe tekintettem, amikor teljes lesz majd az együttérzés köztém és Dóra között, s amikor teljes megelégedésemre ki lesz már művelve Dórának a lelke. De mikor azt tapasztaltam, hogy semmit el nem értem, végül elálltam a tervemtől, amely szóval sokkal többet ígért, mint amennyit tetteleg beváltott és elhatároztam, hogy ezentúl be fogom érni az én kis gyerekasszonykámval és semmiféle kísérletet sem fogok többé tenni arra nézve, hogy Dórát átalakítsam. Alaposan belefáradtam abba, hogy a bölcsesét és az okosat játszom drágámnak a rovására. Vásároltam hát neki egy pár csinos fülöngügöt, Jipnek meg egy új nyakraalót, s egy szép napon azzal az elhatározással mentem haza, hogy megint a kedvökben fogok járni.

Dóra, aki alig tudott betelni az apró ajándékokkal, örömeiben összecsókkolt; de még mindig volt közöttünk valami árny, ha még oly elmosódó is, és én föl tettem magamban, hogy ennek is el kell tűnnie. Ha valahol meg kellett ily árnyak maradnia, azt akartam, hogy ezentúl csak az én lelkem mélyén húzódjék meg.

Néhanapján azon tűnődtem, mi történhetett vagy mi történt volna, ha nem ismerkedem meg soha Dórával? De Dóra úgy hozzá volt növe életemhez, hogy ez a tűnődés a leghívságosabb képzelgés volt, amely csakhamar szét is foszlott lelkiszemeim előtt, akár a levegőben röpködő békanyál.

Mindig szerettem Dórát. Amit most leírok, az szívem legtitkosabb rejtekén szunnyadozott csak, s alig kezdett ébredni, elaludt újlag. Nem látszott rajtam nyoma sem; tudomásom szerint nem befolyásolta sem azt, amit mondtam, sem azt, amit tettem. Én hordoztam a terhét apró gondjainknak és minden tervezgetésemnek; Dóra tartotta a tollakat, és éreztük mindketten, hogy mindegyikünk azt a részt magára vállalta, amely megfelelt neki. Dóra igaz gyöngédséggel szeretett és büszke volt rám; s mikor Agnes Dórához írt leveleiben néhány komoly szóval megemlékezett arról a büszkeségről és érdeklődésről, amellyel régi barátaim növekvő híremet fogadták és könyvem olvas-ták úgy, mintha engem hallanának beszélni, Dóra örömkönyvekben úszó, ragyogó szemmel olvasta föl nekem e részleteket, s azt mondta, hogy én az ő okos, híres, kedves öreg fiacskája vagyok.

Megpróbáltam rábírní Dórát arra, hogy alkalmazkodjék hozzám és azt tapasztaltam, hogy ez a törekvésem megvalósíthatatlan. Nem maradt más hátra, mint hogy én alkalmazkodjam Dórához; megosszam vele azt, amit lehet és boldog legyek; vállaimon hordjam azt, amit kellett és mégis boldog legyek. Erre a fegyelemre akartam rátanítani a szívemet, mikor elkezdtem gondolkodni. Ez tette házasságom második esztendejét boldogabbá, mint aminő az első volt; s ez töltötte meg — ami még örvendetesebb volt — napfényel Dóra életét.

De mikor ez az év eltelt, Dóra életereje csökkenni kezdett. Azt reméltem, hogy az enyémnél gyöngédebb kezek fognak támogatni Dóra jellemének az átalakításában, s hogy a keblén mosolygó kis baba fogja gyerekasszonykám asszonnyá változtatni. De nem ez volt megírva a sors könyvében. A lélek ott lebegett egy pillanattig kis börtönének küszöbén, s azután anélkül, hogy fogságának öntudatára ébredt volna, tovaröppent.

— Ha majd megint úgy szaladgálhatok, néni, ahogy szoktam, — szól Dóra, — versenyt fogok futkosni Jippel. Egészen lassúvá és lustává kezd lenni.

— Azt hiszem, drágám, — szól a néném, aki

nyugodtan Dóra mellett dolgoztatott, — hogy Jipnek nagyobb baja van ennél. Öregszik, Dóra.

— Azt hiszi, néni? — szól Dóra elesodálkozva. — Ó, milyen furesának tűnik fel, hogy Jip megöregedhetett!

— Olyan baj ez, kicsikém, amelyet egyikünk sem kerülhet el, amint tűnnek az évek, — szól a néném derülten. — Én is jobban érzem, mint régebben, elhiheted.

— De Jip, — szól Dóra, szánakozó pillantást vetve rá, — a kis Jip is! Ó, a szegény csöppség!

— Azt hiszem, kis virág, jó ideig kibírja még, — szól a néném, megveregetve Dóra arcát, amint kihajolt az ágyából, hogy rátekin-szen Jipre, aki viszonzásul hátsó lábaira állt és lélekzetéből kifogyva erőlködött mindenképpen, hogy fejével és első két lábával fölkapaszkod-hasson. — Egy jó darab flanellt teszünk majd a házikójába télire és nem csodálkozom, ha tavasszal frissen bújna elő ő is, úgy mint a kis virágok. No nézd a kis kuttyusát! — kiáltott a néném. — Ha tiz élete volna, mint valami macskának, s azon a ponton volna, hogy mind elveszítse, azt hiszem, hogy még az utolsó lehetével is megugatna engem!

Dóra fölsegítette Jipet a kerevetre, ahol csak-ugyan oly dühösen ugatott a nénémre, hogy nem is tudott megállni a helyén egyenesen, hanem egészen oldalt dőlt a nagy ugatástól. Minél tovább nézett rá a néném, Jip annál mér-gesebb lett rá; mert a néném egy idő óta pápaszemet hordott s Jip, Isten tudja miért, személyes sértésnek fogta fel a szemüveget.

Dóra hosszas rábeszélés árán rávette végül Jipet arra, hogy melléje fekdüdjék; s mikor elcsendesedett, az egyik hosszú fülét kezdte a kezével simogatni, miközben eltűnődve ismételte többször is ezt a pár szót: — Még a kis Jip is! Ó, a szegény csöppség!

— A tüdeje elég jó még, — szól a néném vidáman, — s erősen megnyilatkozik még az ellenszenvé is. Bizonyos, hogy jó néhány évig élél még. De ha olyan kuttyát szeretnél, kis virág, amellyel versenyt futhatsz, akkor Jipre nem igen számíthatsz, mert ehhez túlságosan jól élt, s inkább adok neked majd egy másikat ajándékba.

— Köszönöm, néni, — szól Dóra bágyad-tan. — De ne tegye, kérem!

— Ne adjak? — kérdezte a néném, levéve a pápaszemét.

— Nem tudnék Jipen kívül más kuttyát meg-tűrni, — szól Dóra. — Szivtelenség volna tőlem Jippel szemben. Aztán meg más kuttyával nem is tudnék úgy összebarkózkodni, mint Jippel, hiszen nem ismert mielőtt férjhez mentem és nem ugatta meg Doadyt, mikor először jött hozzánk látogatóba. Azt hiszem, néni, más kuttyát sohase tudnék szeretni Jipen kívül.

— Valóban! — szól a néném, megint meg-veregetve Dóra arcát. — Igazad van.

— Nem haragszik érte, úgy-e néni? — szól Dóra.

— Ejnye, milyen érzékeny kis báránka vagy! — kiáltott a néném, szeretettel föléje hajolva. — Hogy gondolhatsz olyat, hogy meg-haragíthatnál?! —

— Nem, nem, igazán nem is gondoltam ezt, — felelt Dóra, — de kissé fáradt vagyok, s ez egy pillanatra ostobává tett; mindig ostoba vagyok egy kicsit, tudja néni, de most még ostobább voltam, mikor Jipről beszélgettünk. Együtt élte át velem az egész életemet, úgy-e Jip? És nem tudnám a lelkemre venni, hogy elhanyagoljam, mivel egy kissé megváltozott; úgy-e Jip, nem tudnám?

Jip közelebb húzódott az úrnőjéhez és lomhán a kezét nyalagatta.

— Úgy-e Jip, nem vagy még oly öreg, hogy el kellene hagynod az úrnődet? — szól Dóra. — Jó barátok maradnak mi még egy ideig!

Szép kis Dórá! Mikor a legközelebbi vasár-
napon lejött közénk ebédelni, s annyira meg-
örült öreg barátunknak, Traddlesnak (aki minden vasárnap nálunk ebédelt), hogy azt gondol-tuk, pár nap múlva «megint úgy fog szaladgálni, mint szokott». De azt mondták, vár-junk még egy pár napig, s azután még egy pár napig és még mindig nem szaladgált, sőt nem is sétálgatott. Nagyon szép volt és nagyon jó kedve volt; de kis lábaeszkái, amelyek valaha oly fürgén táncolgattak Jip körül, elhaltak és mozdulatlanok voltak.

Karomon hoztam őt le minden reggel az eme-letről és vittem fel minden este szobájába. Át-
karolta a nyakamat és jóízűen nevetett az egész úton, mintha fogadásból vinném csak őt. Jip ugatva ugrándozott körülöttünk, előre szaladt és lihegve nézett vissza ránk a lépesfordulóról, hogy jövünk-e már. Néném, a legjobb és leg-
vidámabb ápolónő, utánunk döcögött, mintha élő kender- és párnatömeg lett volna. Egész vig menet voltunk, s az én kis gyerekasszonykám volt köztünk a legvidámabb.

(Folytatása következik.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Magyar Nyelvőr. Ennek a jeles nyelvészeti folyó-
iratnak most megjelent április havi füzeté igen becses értekezésekkel és adalékokkal járul nyelv-
észeti tudásunk gyarapításához. *Kertész Manó* pályá-
díjat nyert dolgozatának e füzetben vesszük negyedik folytatását; e részben a szerző alapos készítség-gel fejtegeti az analógia szerepét az összetett mondat-ban. *Réger Béla* a határozott névmutatóról mond el igen tanulságos dolgokat. *Gencsy István* a gyergyói nyelvjárásról szóló érdekes tanulmányának folytatása a következő cikk, melyet *Alexics Györgynek*, a jeles román nyelvtudósnak kis dolgozata követ. A füzetben még egyéb érdekes magyarázatokat, helyreigazításo-kat és népnyelvi hagyományokat olvashatunk.

A Magyar Könyvtár e havi sorozata ismét a hazai történelem egyik nagyfontosságú forrásművét teszi

olcsó kiadásban hozzáférhetővé a nagyközönség és fő-
leg a tanuló ifjúság számára: *Antonio Bonfininak*, a kiváló olasz humanistának följegyzéseit Mátyás király életéről és tetteiről, amely munka legfontosabb ré-
szeit Császár Mihály fordította le magyarra és látta el a szükséges bevezetéssel és magyarázatokkal. Az új magyar irodalom köréből *Szomaházy István* sze-
repel, aki mindig kedves és mulatságos formába tudja öltöztetni apró társadalmi szatirait. Művének címe: «Kemény doktor karrierje». A külföldi elbeszélőket két név képviseli: a «Francia Elbeszélők Tára»-nak ötödik sorozatában a nálunk még kevésbé ismert *Pierre Louys*-tól van egy szép, antik tárgyú novella, *Marcell Prévost*-tól pedig néhány apróbb novella. A gondos fordítás *Gábor Andortól* való. A «Magyar Könyvtár»-ból idáig 416 szám jelent meg, melyeknek teljes jegyzékét ingyen küldi meg minden könyv-
kereskedés vagy a kiadó cég (Wodianer F. és Fiai, Budapest, Andrassy-út 21.). Egy szám ára 30 fillér.

VEGYESEK.

A veszettség elleni beoltást csak most húsz éve alkalmazta először Pasteur egy veszett kuttyától meg-
mart emberen. Ez első ember, akit Pasteur áldásos találmánya megmentett, egy kilenc esztendő fiú volt, aki a kutya marása következtében tizenegy többé-kevésbé súlyos sebet kapott. Az orvosok egy-
értelműen lemondtak már róla és ez az ember, aki-
nek a veszettség áldozatává kellett volna lennie, még ma is él. A védőoltás pedig az egész világon elterjedt és az újabb orvosi tudomány e diadala a halálon, már nagyon, nagyon sok embert mentett meg azóta. Jelenleg negyven Pasteur-intézet működik a világ minden részében és az első oltás óta százezernél is jóval több embert oltottak be. Az elhaltak száma ezek között alig több 0.54 százaléknál. Pasteur el-
járása, mint ismeretes, abból áll, hogy veszett tengeri nyílak gerincvelőjének lassan kiszáritott darabjaiból állítják elő a veszettség meggyöngített mérget és ezt használják oltó-anyagul. Az évek során át azonban természetesen állandóan javították és tovább fejlesz-tették a védőoltást. Hatásosabbá és kényelmesebbé tették, erősebb mérget alkalmaztak, a befecskende-zést nem a bőr alá, hanem egyenesen a véredényekbe eszközölték, az eljárást többször egymásután is alkalmazták és végül a mérég meggyöngítését nem a gerincvelő lassú kiszáritásával érték el, hanem a virust inkább sósavoldatban hígították. Így mindjebb eredményekre vezetett az oltás és veszedelmet ma már egyáltalán nem okozhat. Veszett farkas harapása ellen is sikerrel alkalmazták a Pasteur-féle beoltást és pedig először éppen a budapesti Pasteur-intézet-nél, amely egyébként is fényes sikerrel működött az eljárás javításán. A beoltás semmi fájdalommal sem jár és annál biztosabb a sikere, mennél hamarabb történik. Különben a siker a marás helyétől is függ. A fejen szenvedett sérülés sokkal veszedelmesebb, mint a test más részén levő. Ezért az elhalálozás leg-nagyobb még a fejen sérültek között. A beoltás körül-belül három évig védi az illetőt a veszettség ellen.

Új adatok a mammutról. 1901 őszén Berezovka, a Holyma mellékfolyója mellett, Szibéria legészak-
keletibb részén mammutot ástak ki és miután sok nehézséggel Pétervárra szállították, ott alapos vizsgá-lat alá vetették. A vizsgálat kiinduló pontja az, hogy a mammut nem volt a ma élő elefántok őse. Sokkal nagyobb és a feje különösen nagy, törzsének körül-

belül egyharmada. Az állatnak, mely valószínűleg egy gleccser-barlangba zuhant és az utána zuhanó föld hamar megfojtotta, belső szervei, különösen gyomra igen jól megmaradtak és ebben is, meg fogai között nagy tömeg ételneműt találtak. E szerencsés körülmény folytán sikerült végre megfejteni a régóta vitatott kérdést: mi volt a mammut tápláléka. Mióta Brandt a száz évvel ezelőtt talált mammut zápfogai között főleg félig megrágott tülevelet talált, azt hitték, hogy a koniferák ága volt a mammut legkedveltebb eledele. Ez a nézet azonban ezután meg nem állhat, mert a most talált mammut gyomrában egy darabka tülevelű fát sem találtak, hanem csupán fűvet, amely még most is nő azon a helyen. Néhányat e fűvek közül sikerült meghatározni. Mind e növények látható magképződést mutattak, amiből azt lehet következtetni, hogy az állatot nyáron érte a baleset. Mivel bizonyosan tudjuk, hogy Észak-Szibériának sem éghajlata, sem növényvilága nem sokat változott a mammut kivészése óta, aminek van már tízezer esztendeje, ebből azt következtetjük, hogy nem a nagy hideg folytán pusztult ki, amely ellen pompásan meg volt védve, hanem az ember következetes, kegyetlen üldözése miatt. Az ember előbb Közép-Európából üzte ki, majd Oroszországból Szibériába menekült a vad és végre utolsó menedékében: Észak-Szibériában végleg kipusztult. A mammutot kitűnő ízű húsa miatt üldözték és lassú szaporodása folytán aránylag rövid idő alatt veszett ki.

FEJTÖRŐ.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a dán király, aki II. v. Szent-Olaf norvég királyt 1030-ban Stiklestad közelében megverte? Ebben a csatában Olaf is meghalt.

(Grósz Pál.)

Mértani kérdés:

Az $r=6$ cm. sugarú körbe oly derékszögű négyszöget rajzoltunk, melynek egyik oldala $a=8$ cm.; mekkora a négyszög területe?

(Nord Frigyes.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 április 30.

28. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az a szám: 16. — Irodalom-történelmi kérdés: Akarat és hajlam, írta Jósika Miklós. Megjelent a «Budapesti Hírmondó»-ban. — Kocka-rejtvény:

E	m	i	l
M	a	r	i
I	r	é	n
L	i	n	a

Képrejtvény: Az évekkal nemcsak a bölcsesség jön meg, hanem az öregség is.

Helyesen fejtették meg: Schweitzer Oszkár, Spiller Gyula, Vetró Béla, Nagy István, Márton Dezső, Kalisch

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

fivérek, Mattanovich Csaba, Kempfner Gyula, Licskó Andor, Morberger Gyula, Szántó Miklós, Szilágyi Tibor, Markbreit Imre, Márkus János, Messer Lajos, Veres László, H. Nagy Jenő, Hidvéghi Pál, Szőnyi Sándor, Tauber Ervin, Thirring Gusztáv, Milutinovits Corinna, Recht Károly, Pauncz István, Barta Pál, Günther Tivadar, Török István, Nord Frigyes, Schletter Ödön, Birman Adolf, Vigh Béla, György Pál, ifj. Zurányi Gyula, Bernád Agoston, Domján Jenő, Pálits Emil, Zubkovic Jenő, Bartha Zsolt, Horvát László, Sinkó Oszkár, Hlatky István, Báthory Gábor, Radó István, Holbesz Aladár, Piblinger Ernő, Csauz Károly, Hólek László, Ferderber Artur, ifj. Issekutz Aurél, Stern Imre.

A kitűzött könyvjutalmat (Benedek Elek: Mesék és elbeszélések) Barta Pál budapesti előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Ovidius fordítás. A beküldött fordítás elég ügyes, de nem válik be még, mert némely versszak dőcögős, a tárgy pedig lapunk olvasóit elegendőképpen nem érdekli. Munkája azonban megérdemli, hogy e helyen részletesebben megemlékezzünk róla. Úgy a klasszikus, mint az újabb kori idegen költőkből való fordítást melegen ajánljuk azoknak, akik valamelyes kedvet vagy tehetséget éreznek magukban a versírásra. Kettős haszonnal jár: először a nyelvtanulásnak jó módja, másodszor stílusok fejlődésére jótékonyan hat. — **L. M.** Tudunkkal még nem jelent meg magyar fordításban. — **B. M.** (Sopron). 1. Calderon annak a drámájának a szerzője. A Kisfaludy-Társaság kiadásában megjelent, Győry Vilmos fordította. 2. Igaza van, a Csokonai fordítása inkább átdolgozás. — **Kiváncsi.** Az ősz folyamán fog könyv alakjában megjelenni. Hogy mi lesz az ára, azt előre nem tudhatjuk. — **Iskola-dráma.** Szerzetes leányiskolákban ma is szokásos a színelőadás. Tárgyuk kizárólag a bibliából vett. — **Nyelvészt.** Az a munka most még fölülmúlja az ön erejét, ráér később is, hagyja most. — **Hírdetés.** Ezt a balladát már megírta, még pedig gyönyörűen megírta Arany János. Nézzé csak meg a balladáit között. — **Önképzőkör.** Ismertesse azt a művet, mindenesetre nagyobb haszna lesz belőle hallgatónak, mint ha egy gyöngye versikét olvas fel, amelyet a brutális bírálók ízekre tépnek. — **S. J.** (Budapest). 1. Bekötési táblákat csak 52 szám részére készít a kiadóhivatal. 2. A rejtvény megfejtését későn küldte be. — **R. J.** (Budapest). Még két számon át tart. — **P. E.** (Ujvidék). Leveletet áadtuk a kiadóhivatalnak; az majd teljesíti kívánságodat. — **Gy. P.** (Nagyvárad). Előbbi üzenet neked is szól. — **P. J.** (Kossuthfalva). Május havában megkezdjük a «Világ Ura» c. regény közlését. — **K. F.** (Székelyudvarhely). Reméljük, már azóta megkapta a hiányzó számokat. — **B. A.** (Ujvidék). Abban a könyvben olyan kidolgozott és kidolgozatlan értekezések foglaltak, melyek tárgyukat az irodalom, történelem és természettudomány köréből veszik. Ára 4 kor. Kapható Hangos Antalnál, Budapesten (Kalvin-tér). — **K. Gy.** (Balassa-Gyarmat). Címetet kijavítjuk. — **M. Gy.** (Pozsony). Rejtvényed nem közölhető. — **H. P.** (Gic-hathalom). A rejtvénymegfejtéssel elkéstél. — **P. I.** (Pozsony), **P. E.** (Ujvidék) és **H. L.** (Brassó). Előbbi üzenet nektek is szól. — **S. J.** (Budapest). Kapható.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELRLŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 5

E szó: «uzsoráskodnék» adja kezünkbe a kulcsot annak megértéséhez, hogy miért nem tett szett Drezda Regulynak. Az emberek többségének gondolkodása a műkincsek halmaza között is anyagias és kenyér után futó, sőt éppen azokban a városokban tapasztaljuk ezt leginkább, melyek műkincseikkel vonzzák magukhoz az idegeneket. Nem esoda tehát, ha az ideális gondolkodású magyar ifjú, látva a drezdai német polgárság haszonlesését, megbotránkozott s ennek következtében a városra csak a csalódás érzésével tudott visszaemlékezni.

Drezdából, a német művészet székhelyéről a német tudomány és könyvkereskedés székhelyére: Lipcsébe utazott. E város egyeteme régi és európai hírű, de legnevezetesebb könyvpiaca. Regulyt rendkívül érdekelték Lipcse könyvkereskedései és könyvtárai. Bár nem tölthetett hosszabb időt a város falai között, de mégis megismerte eléggé a lipcsei életet, melyben Németország értelmi műveltsége mint egy nagy göcönpontban lüktetett.

Berlinbe augusztus 24-én érkezett meg, ahol Orzovenski vendége volt, aki már második éve lakott Berlinben s így kitűnő kalauzul is szolgálhatott a város nevezetességeinek megismerésében. Az igaz, hogy Berlin akkor még nem az a város volt, ami ma. De összehasonlítva hazánk fővárosával, végtelen előhaladottságról és gazdagságról tett tanúságot. Kirándult Potsdamba is, a francia Versailles e porosz utánzatába. Berlinből Stettinen át Swinemünde tengeri furdóbe ment s onnan Rügen szigetére hajózott.

Mikor Stettinben hajóra ült Swinemündebe hajózándó, a Balti-tenger habjainak mormolásában éjszak mithikus szózatát vélte hallani. S megérkezve Rügen szigetéhez, amint végig hordozta tekintetét annak méztől fehér sziklapartjain, a Walkürök alakjait vélte látni a már őszre hajló éjszakai idő gyér levegőjében, amint a csatatéren elesett hősök lelkét Odin halotti csarnokaiba viszik.

Egy-egy fénysugár, mi tovasiklott a tenger hullámzó felületén, mintha Thor lándzsájának útját jelölné. Odin, Thor, Freya, a dvergatok (törpék) s az elbek kíséretében valószínűen még most is ott székelnék a Herthaburg csücsán. Az éjszakai szél süvöltéséből az Edda-énekek zord akkordjai hallatszanak s a belőle kihangzó sok névből egy ismerős üti meg fülét.

Hát ide is eljutott neved, hunok hatalmas királya, Isten ostora, Attila? Hát neved hallatára itt is megrendül a föld s lehull a fényvesztett égről a csillag s a vad germán harcosok is nemzeteket tapodó lábad alá hajolnak?

Itt vagy tehát éjszak, homályos nappaloddal, sötét éjszakáiddal! Itt vagy, te zord föld, melyen mint óriási ködalakok mozognak egy korlátlan zord népképzletnek hatalmas, de alakatlan alkotásai! Itt vagy megmagyarázhatatlanul vonzó erőddel s magadhoz büvöltöd komor, sötét szemekkel a magyar föld fiát! Hivod, csalogatod az enyhe tengerpartról beljebb, kopár szirtjeid közé, hősivatagjaidra, hogy kiszivd sorvasztó esőkjaiddal ifjúsága erejét, hogy elrabold arcának vidám nevetését, acélizmainak rugalmasságát.

És ő megy, követi szózatod. Hajója már ott evez Stralsund körül, hol a szürke sziklacsücsön párjavesztett király veri fel fájdalom kiáltásával a hajótlan öböl nyomasztó esendességét.